

Seppo
Hämäläinen

Perinnön taakka

Perinnön taakka

SEPPÖ HÄMÄLÄINEN

PERINNÖN
TAAKKA

© 2026 Seppo Hämäläinen

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B,
00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763
Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-89-5069-1

Älä sano ehkä, jos voit sanoa kyllä

Tommy Taberman, 1976

Ohjeita matkalle epätoivon tuolle puolen

OSA I

1

EVA KROKFORS

Eva oli tullut konttorille jo heti kahdeksan jälkeen. Hän oli aamuvirkku, toisin kuin veljensä. Isä oli yleensä tehtaassa yhteydessä sijaitsevassa konttorissa ensimmäisenä ja lähti viimeisenä – paitsi nyt, kun tehtaalla tehtiin myös iltavuoro. Suuri alihankintaurakka Nesteen jalostamolle työllistäisi tehdasta vuoden verran, joten tarvittiin toinen vuoro hoitamaan tilausta.

Isä, Hans, oli käynyt ammattikoulun ja valmistuttuaan mennyt töihin sipoolaiseen myymäläkalusteita valmistavaan yritykseen. Siellä oli huomattu nopeasti hänen kykynsä. Nuoresta iästä ja vähäisestä kokemuksesta huolimatta isä oli ihmetellyt monia mielestään turhia tai monimutkaisia työvaiheita. Aluksi tälle oli naureskeltu tyyliin:

–Mitä kloppi luulet tietäväsi alasta? Näin näitä hommia on tehty jo kymmenen vuotta.

Fiksu työnjohtaja, jonka isä aikanaan palkkasi ensimmäiseksi työntekijäkseen omaan yritykseensä, totesi isän jutuissa olevan järkeä. Siirsi sen hitsaamasta ja kokoamasta kalusteita nopeasti suunnittelijaksi. Aikaa myöden isä patistettiin jatko-opintoihin ja valmistui koneinsinööriksi. Isä tuli takaisin vielä entiseen yritykseen vähän kuin kiitollisuuden velassa pariksi vuodeksi, mutta perusti sitten Metalfabrik Krokfors Oy:n.

Isä löysi hallin, jonka vuokrasi, ja aluksi teki alihankintatöitä entiselle työnantajalleen. Sitten sai sen verran omaa rahaa kasaan, että uskalsi ottaa pienen lainan ja osti Italiasta viimeistä huutoa olevan työstökoneen. Siitä oli jo vuosia ja nyt se oli uudessa tehtaassa sille erikseen tehdyssä lasisessa

kotelossa – oli jo museokamaa. Etuseinässä oli teksti, jossa kerrottiin koneen historia.

Nyt tehtaan katolla oli valokirjaimet, joissa luki MetaKrok Oy. Entinen peltihalli, jossa yritys oli aloittanut, toimi nykyisin vanhojen koneiden ja raaka-aineiden varastona. Hallin alun perin vihreä peltikatto hilseili, samoin kuin harmaat seinät. Isä kehui katon väriä ”pine greeniksi” ja seiniä ”stone greyksi”. Nyt aurinko, lika ja aika olivat tehneet tehtävänsä, ja värit olivat vain haalea muisto alkuperäisistä väreistä.

Evan mielestä koko halli olisi pitänyt purkaa, koska se antoi väärän mielikuvan modernista yrityksestä. Isä sanoi hallin olevan muistutus yrityksen vaikeista alkuajoista ja historiasta, jota ei saanut hävetä. Isä kertoi tehtaalle tuleville asiakkaille aina saman tarinan tuosta hallista, josta yritys oli saanut alkunsa.

Tontti, jossa halli sijaitsi, oli onneksi niin suuri, että siihen oli voinut rakentaa lisää. Nyt tontilla oli kolmeen kertaan laajennettu tehdas. Yrityksen nykyisen nimen oli kehittänyt äiti. Jossain vaiheessa oli todennut isälle, ettei tehtaan toiminta enää vastannut nimeä. Isä oli alussa nimenvaihtoa vastaan, mutta kun äiti selitti nimeen liittyvän symboliikan, isä oli valmis muuttamaan mieltään. Äidin selitys oli, että Met tarkoitti metallia, a tarkoitti automatiikkaa ja Krok tietysti isän sukunimen alkuosaa.

Äiti, Alice Krokfors, oli Kotkasta lähtöisin, omaa sukua Metsälä. Isä naureskeli välillä, että he olivat äidin kanssa molemmat metsäläisiä – äiti nimeltään ja hän, Sipoon perämetissä syntynyt ja kasvanut. Isä liioitteli asiaa omaan tyyliinsä. Ei isän syntymäkodista kovin pitkä matka ollut Söderkullan keskusta. Se oli nopeasti kasvava taajama Sipoon etelälaidalla, vaikkei se kaupungilta näyttänyt kuten Kotka. Ei se mitään korpeaakaan ollut, Helsinkiin ajoi puolessa tunnissa.

Isän vanhemmat olivat olleet maanviljelijöitä ja ostaneet sodan jälkeen useampia metsätiloja. Niitä sai silloin edullisesti, kun monet metsät oli hakattu eikä niistä pitkään aikaan olisi

odotettavissa tuloja. Pitäisi odottaa muutama vuosikymmen ennen uusia hakkuita. Sipoon kasvaessa isovanhempien aikanaan hankkimia tiloja kaavoitettiin ja niiden arvo nousi silmissä. Kunta osti kuitenkin ne raakamaan hinnalla. Siitä isä oli vieläkin katkera. Sosialisoinniksi se niitä kauppoja nimitti.

Eva oli ollut penskasta lähtien kesähommissa tehtaalla, aloittanut tsupparina, keiteltyt kahvia konttorin väelle ja siivonnutkin. Päästyään Hankenille hän oli ymmärtänyt, että MetaKrokin kassanhallinta oli retuperällä ja tehnyt isälle selväksi, että se oli yksi tärkeimpiä asioita yrityksessä. Vaikka toiminta olisi kannattavaa, varastoihin ja puolivalmiisiin tuotteisiin tai pitkiin maksuaikoihin sitoutui niin paljon rahaa, että kassakriisi voisi olla ovella, pienestäkin ylimääräisestä tai ennakoimattomasta tapahtumasta.

Ei isä ollut asiasta huolissaan, koska pankkisuhteet olivat kunnossa ja sieltä sai tarpeen vaatiessa rahoitusta ylimenokautteen. Isä tuli järkiinsä vasta, kun yksi suurimmista asiakkaista meni nurin. Konkurssipesästä oli tulossa osa saatavista, mutta siihen menisi aikaa – pahimmassa tapauksessa vuosi tai enemmän. Piti ottaa lisää lainaa ja pankki ei katsonut vakuuksien riittävän lisärahoitukseen. Oli pantava oma talo vakuudeksi, jota äiti vastusti viimeiseen asti.

Vuoden mittaisen kituuttelun jälkeen kassa oli taas kunnossa. Isä lupasi, että omaa taloa ei enää koskaan laiteta vakuudeksi firman lainoihin. Ei meille siihen aikaan kaikkia firman asioita kerrottu, mutta Eva oli kuullut keittiön pöydän ääressä käydyin isän ja äidin keskustelun.

Evaa harmitti, että isä ei arvostanut hänen osaamistaan, ainakaan omasta mielestään riittävästi. Ei hän tietysti tieninyt yrityksen johtamisesta, mutta opiskelu kauppakorkeassa, monet yritysjohtajien luennot ja yrityskäynnit olivat antaneet paljon ymmärrystä, mitkä asiat olivat tärkeitä ja minkälaisia tunnuslukuja piti seurata. Isällä oli kyllä hyvä tuntuma kaikkeen mitä yrityksessä tapahtui, mutta sen oli silti vaikea ottaa läheisiltään neuvoja – ainakaan häneltä. Itse se kyllä muisti

heitä lapsia kaikenlaisilla turhilla ohjeilla ja neuvoilla. He olivat Connyn kanssa molemmat täysi-ikäisiä, mutta tietysti vanhemmilleen edelleen lapsia.

Isä oli pari kertaa kommentoinut hänen pukeutumisestaan tai liian vähäisestä vaatetuksesta. Eva ei ollut koskaan ajatellut, että tehtaan miehet katselisivat häntä naisena. Hän oli käynyt tehtaalla pikkutyöstä asti ja tunsi monet työntekijät jo vuosien takaa. Oli hän tietysti muuttunut. Pituutta oli kertynyt keskimittaa enemmän ja nuoruuden pieni pyöreys oli vaihtunut kiinteydeksi ja solakkuudeksi. Missimittaiseksi äiti oli häntä sanonut. Tenniksen peluussa pituudesta oli hyötyä, ja sitä Eva harrasti puolivakavissaan.

Eva tuli tänäänkin tehtaalle suoraan kentältä. Päällä oli tennisasu, lyhyt valkoinen hame ja samanvärisen hihatton pusero sekä otsapanta. Hänellä oli tapana käydä aamulla pelaamassa tunnin verran pitkäaikaisen ystävänsä Leena Sundströmin kanssa. Leena oli parempi pelaaja, eikä heidän pelinsä ollut koskaan mitään pallottelua. Kumpikin vihasi häviämistä ja välillä kirosanat kuuluivat epäonnistuneiden palautusten jälkeen. Eva käytti enemmän suomenkielisiä kirosanoja, niissä oli hänen mielestään enemmän tehoa.

Kotona isä puhui heille ruotsia ja äiti suomea. Isän ruotsi oli sellaista ”sibbosvenskaa”, jota äidin oli ollut heidän seurustelunsa alussa vaikea ymmärtää. Äiti oli opiskellut ruotsia oppikoulussa ja sitten lukiossa, mutta se oli jotain muuta kieltä mitä sipoolaiset puhuivat. Isän kotikieli oli ruotsi, mutta kyllä siltä suomenkielikin hoitui. Oli pakko osata, jos aikoi myydä tehtaan tuotteita muillekin kuin ruotsinkielisille.

Evalta sujuivat molemmat kielet hyvin, ja hänellä oli monien perään kuuluttama ”kielipää”. Hänen mielestään kysymys ei ollut mistään erityisestä kielipäästä vaan halusta oppia ja harjoittelusta. Ei kieliä voinut oppia vain toivomalla. Eva luki englantilaisia ja saksalaisia kirjoja alkukielellä. Välillä piti käyttää sanakirjaa, mutta samalla huomasi oppivansa ennestään tuntemattomia sanoja ja sanontoja. Italiaa hän oli

opiskellut muutaman vuoden kansalaisopistolla. Kieli on jollain lailla soinnukasta, vaikka verrattuna saksan kielen koviin konsonantteihin.

Tehtaan pääoven edustalle oli varattu kymmenkunta parkkipaikkaa asiakkaille. Eva muisteli, ettei tänään ollut tulossa ketään asiakkaita ja siksi uskalsi jättää Golf Cabrioletin asiakaspaikalle. Isä oli ostanut hänelle käytetyn Golfin ylioppilalahjaksi. Eva oli vihjaillut riittävän selkeästi etukäteen, mitä hän haluaisi valkoisen lakin ohella. Se oli ollut mieluinen lahja. Eva ajeli sillä mieluusti kuomu alhaalla heti kun säät sallivat.

Tehtaalla oli hyvät sosiaaliset tilat ja oli helpompaa ajaa sinne suihkuun ja vaihtaa vaatteet. Tänä kesänä hän oli huomannut, että joidenkin miesten katseet viipyivät vähän liian pitkään hänet nähtyään. Ehkä se johtui ruskeaksi paahtuneista pitkistä jaloista tai tiukasta hihattomasta puserosta ja sen alta kuultavista pyöreissä rinnoista. Ei hän jaksanut sellaisia muurehtia, mutta isän mielestä olisi pitänyt.

Evalla oli lukioikänsä asti pitkä, tummanruskea tai melkein musta tukka, jonka äiti usein letitti. Nykyisin isä kutsui hänen hiuksiaan polkkatukaksi. Hän oli leikkauttanut pitkät hiuksensa kyllästyttyään hiusten kuivaamiseen ja laittamiseen jokaisen pesun jälkeen. Hiusten laittaminen oli aikaa vievää, eikä sopinut hänen luonteelleen. Lyhyinä olivat paljon helpommat hoitaa.

Evalla ei ollut tarkoitus jäädä MetaKrokin palvelukseen valmistuttuaan Hankenilta. Hän ymmärsi, ettei oman uran luominen perheyhtiössä olisi helppoa. Evalla oli pieni osuus yhtiöstä. Kun isä perusti aikanaan yrityksen, hän piti itsellään 90 % osakkeista ja äidille hän osoitti 10 %. Isä oli lahjoittanut Evan ja Conny-veljen täysi-ikäisiksi tullessa heille 5 % omista osakkeistaan. Ulkopuolisia osakkaita ei ollut.

Yhtiökokoukset pidettiin kotona keittiön pöydän ääressä. Käytännössä se tarkoitti, että isä näytti pöytäkirjasta, mihin nimet piti laittaa. Eva oli joskus kysellyt taseen eristä ja niiden muutoksista, mutta isä oli sivuuttanut asian vähän vitsaillen.

Ei katsonut tarpeelliseksi selittää Evan mielestä aivan asiallista kysymystä. Ehkä se olikin tarpeetonta, koska ei kysymys olisi johtanut mihinkään. Eva vain oli aidosti kiinnostunut numeroista ja niiden takana olevista asioista.

Eva odotti, että pääsisi kertomaan isälleen tulevaisuuden suunnitelmistaan. Hänen pitäisi rauhallisesti perustella ajatuksensa. Olisiko isän mielestä kyse haihattelusta, vai voisiko isä kieltää koko jutun? Eihän isä oikeastaan voinut kieltää hänen tekemisiään, olivat ne järkeviä tai eivät – hän oli täysi-ikäinen.

Sanoisiko isä, ettei rahoittaisi enää hänen opintojaan? Sekään ei olisi ongelma. Eva tiesi saavansa erilaisia keikkatöitä ja tarvittaessa voisi ottaa opintolainaa. Vai vastaisiko isä vain:

–Itsehän tiedät ja vastaat teoistasi.

2

HANS KROKFORS

Hans otti paitansa tuolin selkämykseltä ja kääntyi oveen päin. Kädet vähän vapisivat hänen napittaessaan paitaa ja tunkieksaan paidan liepeitä housun vyötärön alle. Solmion hän työnsi housun taskuun. Ei jaksanut sitoa sitä, varsinkin kun oli mennyt avaamaan solmun. Hans ei ollut koskaan opetellut tekemään kravattisolmua siten, että se kävisi vaikka silmät ummessa. Sen takia hän piti niitä valmiiksi solmittuina. Alice huomautteli siitä häntä tämän tästä. Availi niitä ja sanoi kyllä tarvittaessa tulevansa tekemään solmun, jos se ei herralta hoituisi.

Hans kääntyi takaisin papereita täyttävän valkotakkisen lääkärin eteen. Se ei kiinnittänyt häneen mitään huomiota. Hans jäi odottamaan mitä seuraavaksi tapahtuisi. Tilanne oli hänelle outo. Yleensä hän määritteli tilaisuuden kulun.

Nyt hän oli objekti, tekemisen kohde. Se teki hänen olonsa epävarmaksi.

Hans oli edellispäivänä tuntenut olonsa heikoksi. Jotain epämääräisiä oireita, joita ei osannut oikein selittää. Ei ainakaan osannut sanoa mistä ne johtuivat, olivatko ne vain jotain ohimenevää. Otsalle oli tunkenut kylmää hikeä ja olo oli huono, vähän oksettikin. Hän oli arvellut sen johtuvan edellisillan tapahtumista. Oli ollut taas yksi liian pitkään venynyt illallinen tai ehkä ne kaksi viimeistä konjakkia olivat liikaa. Vielä kymmenen vuotta sitten tuollainen määrä syömistä ja juomista ei olisi tuntunut missään. Ehkä ikä alkoi tuntua jonnain muunakin kuin numeroina.

Oli hän sen verran viisas, että oli varmuuden vuoksi varannut ajan lääkärille. Nyt hän odotteli mitä valkotakkinen

tohtori sanoisi. Aika tuntui pitkältä, kun hän istahti puettuaan päälleen, kirjoituspöydän edessä olevaan tuoliin.

–Ei tuossa sydänfilmissä mitään erikoista näy. Mutta kyllä nuo kuvaamasi oireet vähän sen suuntaista kertovat, että muutama ylimääräinen lyönti on tainnut tuolla rintalastan alla käydä. Se ei sinällään ole vielä merkki mistään suuremmasta ongelmasta, mutta hyvä olisi vähän miettiä elämäntapoja – syömistä, juomista, nukkumista ja tietysti työntekoa. Ei taida aamulenkit kuulua ohjelmaan vai kuinka?

–Jos ei koiran ulkoiluttamista aamulla lasketa lenkkeilyksi, niin sitten ei. Hans yritti huonolla vitsailulla sivuuttaa kysymyksen. Lääkäri oli tuttu ja se tiesi kyllä hänen tapansa.

–Laitan lähetteen laboratorioon. Katsotaan kaikki arvot, niin tiedetään pitääkö tehdä tarkempia tutkimuksia. Joka tapauksessa syytä on hiljentää tahtia. Vaikka vaikeaa se taitaa olla.

–Joo, ajat on vähän hankalat ja se tietysti välillä hermostuttaa. Tarvitaanko joku paperi sinne laboratorioon.

–Pistän lähetteen ja sinne pääsee ilman ajanvaraustakin, mutta pitää olla syömättä ja juomatta kaksitoista tuntia ennen näytteenottoa.

Lähtiessään vastaanotolta Hans oli yhtä aikaa helpottunut ja hiukan levoton. Onneksi ei mitään vakavampaa tai ei ainakaan sellaista, mikä olisi tullut esiin. Ajaessaan kohti tehdasta Hans päätti taas kerran, että löysäisi työtahtia. Pitäisi vain saada ensin Nesteen iso projekti maaliin ja tietysti muut työn alla olevat jutut. Ensin mainittu oli kuitenkin prioriteetti listan kärjessä. Homma oli alun perinkin ollut jonkinlainen riski, niin taloudellisesti kuin tuotannonkin kannalta. Toisaalta onnistuessaan se olisi hieno referenssi. Projekti oli vasta alkutekijöissään, mutta ylimääräisiä huolenaiheita se oli jo aiheuttanut. Ei mitään sellaista mistä ei selvittäisi. Olisipa kymmenen vuotta nuorempi. Lisääntyneet työpaineet olivat varmasti keskeinen syy hänen sydänoireisiinsa. Onneksi ne taisivat olla vain tilapäisiä sellaisia.

Hän kääntyi tehtaalle johtavalle tielle, joka oli nykyisin nimeltään Aspgränd – Haapakuja. Tehtaan osoite oli ollut aluksi vieressä kulkevan kantatien mukainen. Asiakkaat ajoivat säännönmukaisesti tehtaan tienhaaran ohi ja kävivät kääntymässä melkein kilometrin päässä sopivassa levennyksessä. Hans oli käynyt kunnanvirastolla ja saanut päät kääntymään virkamieskunnassa ja nyt tehtaan osoite oli Aspgränd 1, Haapakuja 1. Nyt asiakkaat löysivät kerralla tehtaalle.

Hans katseli ylpeänä auton etuikkunasta näkyvää tehtaan seinässä olevaa tekstiä – MetaKrok Oy. Kirjaimet olivat tummanharmaata alumiinia ja takaa valaistut. Ne olivat melkein kaksi metriä korkeat. Alice oli hänelle todennut, että kirjainten piti olla riittävän isot. Eivät ne ison hallin seinällä muuten erotuneet. Erityisen hienoa oli tulla töihin marraskuun pimeinä aamuina, kun nimi hohti kaukaa tien päästä. MetaKrok Oy, hänen yrityksensä, jonka oli perustanut alle kolmekymppisenä nuorukaisena.

Silloin maailma oli avara ja kaikki mahdollista. Silloin jaksoi tarvittaessa tehdä töitä, vaikka kellon ympäri ja niitäkin päiviä oli ollut useita. Häntä omalla tavallaan harmitti, ettei nykyisin ollut kaikista firman asioista perillä. Ei enää osannut käyttää kaikkia koneita, eikä tuntenut kaikkia asiakkaita. Jotain jäi silloin puuttumaan.

Toisaalta miksi hänen pitäisi ajatella, että ennen asiat olivat jotenkin paremmin. Silloin kun tiesi ja osasi kaikki tehtaalla tapahtuvat jutut. Ehkä se oli jotain ikään liittyvää. Luopumista. Piti jakaa vastuuta tai pitäisi jakaa vastuuta enemmän. Luottaa ihmisiin. Se oli hänen heikko kohtansa. Hans tunnisti sen kyllä. Oli hänellä tietysti omat luottohenkilöt. Useimmat niistä olivat firman alkuajoilta. Silloin kun oltiin vielä maa-kuntasarjassa. Nyt painittiin aivan eri sarjassa kuin silloin.

Ei hän ollut ajatellut poistua näyttämöltä vielä vuosiin. Conny oli tullut opintojensa jälkeen firmaan töihin, joka oli hyvä asia. Sillä oli vielä paljon oppimista. Conny ei ollut kokenut vastoinkäymisiä, epäonnistumisia, jotka kasvattaisivat.

MetaKrok Oy on Hans Krokforsin elämäntyö. Sipoolainen metallialan yritys, joka on kasvanut pienestä hallista yhdeksi alan johtavista yrityksistä. Kun Hans kuolee yllättäen, jää perhe tilanteeseen, jota kukaan ei ole täysin osannut ennakoida.

Tytär Eva on analyyttinen ja kunnianhimoinen, mutta hänen elämässään on muutakin kuin perheyritys. Poika Conny odottaa isänsä paikkaa johtajana mutta omat heikkoudet nousevat pintaan juuri väärällä hetkellä. Äiti Alice on vuosikymmenet elänyt miehensä varjossa mutta Hansin kuolema paljastaa hänessä persoonan, joka tietää ja osaa enemmän kuin kukaan on arvannut.

Perinnön taakka on tarina perheestä, rahasta, lojaalisuudesta ja siitä mitä jää jäljelle, kun patriarkka poistuu näyttämöltä. Se on myös tarina siitä, kuinka vaikea on pitää yritys ja perhe kasassa samaan aikaan, ja miksi ne eivät aina kulje käsi kädessä.

Seppo Hämäläinen on keravalainen kirjailija. *Perinnön taakka* on hänen kuudes romaaninsa.

Seppo Hämäläinen on toiminut vähittäiskaupan johtotehtävissä ja on kirjoittanut aiemmin viisi kirjaa. Hän ammentaa viimeisessä kirjassaan ymmärrystä ja kokemuksiaan yritysmaailman ja perhe-elämän yhteensovittamisen vaikeudesta.

BoD

